

Briuselis, 2025 m. liepos 16 d.
(OR. en)

11482/25
ADD 16

FREMP 197
JAI 1060
AG 109
POLGEN 79

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

---

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2025 m. liepos 9 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	SWD(2025) 915 final
Dalykas:	KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita Šalies skyrius: teisinės valstybės principo taikymo padėtis Lietuvoje pridedamas prie Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Ekonomikos ir Socialinių Reikalų Komitetui ir Regionų Komitetui 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita teisinės valstybės principo taikymo padėtis Europos Sąjungoje

---

Delegacijoms pridedamas dokumentas SWD(2025) 915 final.

Priedama: SWD(2025) 915 final

Strasbūras, 2025 07 08
SWD(2025) 915 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

**2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita
Šalies skyrius: teisinės valstybės principo taikymo padėtis Lietuvoje**

pridedamas prie

**Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Ekonomikos ir
Socialinių Reikalų Komitetui ir Regionų Komitetui**

**2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita
teisinės valstybės principo taikymo padėtis Europos Sąjungoje**

{COM(2025) 900 final} - {SWD(2025) 901 final} - {SWD(2025) 902 final} -
{SWD(2025) 903 final} - {SWD(2025) 904 final} - {SWD(2025) 905 final} -
{SWD(2025) 906 final} - {SWD(2025) 907 final} - {SWD(2025) 908 final} -
{SWD(2025) 909 final} - {SWD(2025) 910 final} - {SWD(2025) 911 final} -
{SWD(2025) 912 final} - {SWD(2025) 913 final} - {SWD(2025) 914 final} -
{SWD(2025) 916 final} - {SWD(2025) 917 final} - {SWD(2025) 918 final} -
{SWD(2025) 919 final} - {SWD(2025) 920 final} - {SWD(2025) 921 final} -
{SWD(2025) 922 final} - {SWD(2025) 923 final} - {SWD(2025) 924 final} -
{SWD(2025) 925 final} - {SWD(2025) 926 final} - {SWD(2025) 927 final} -
{SWD(2025) 928 final} - {SWD(2025) 929 final} - {SWD(2025) 930 final} -
{SWD(2025) 931 final}

SANTRAUKA

Teismų nepriklausomumas Lietuvoje vertinamas gerai. Visų instancijų teisėjų paskyrimai vyksta tinkamu laiku ir imtasi papildomų veiksmų proceso skaidrumui padidinti. Šiuo metu dedamos pastangos profesiniam sąžiningumui teisingumo sistemoje sustiprinti. Parlamente diskutuojama apie „sukamųjų durų“ reiškinio reguliavimą skiriant Konstitucinio Teismo teisėjus. Advokatai ir toliau reiškia susirūpinimą dėl advokato ir kliento santykių konfidencialumo užtikrinimo. Teisėjų taryba pateikė pasiūlymą iš dalies pakeisti Konstituciją, kad jai būtų suteikta teisė pateikti konstitucinį skundą dėl teisės aktų, turinčių įtakos teisminėms institucijoms. Nors toliau dedamos pastangos skirti deramus žmogiškuosius ir finansinius išteklius teisingumo sistemai, vis dar yra sunkumų, visų pirma įdarbinant teismo darbuotojus. Teismų žemėlapiu reforma yra baigta ir tikimasi, kad ji padės subalansuoti teismų darbo krūvį. Buvo imtasi priemonių teisinės pagalbos sistemos reformai užbaigti, pavyzdžiui, įgyvendintas bandomasis projektas, kuriuo siekiama užtikrinti tolygų darbo krūvio paskirstymą teisinės pagalbos teikėjams. Teisingumo sistema yra labai skaitmenizuota ir vis dar tobulinamos teismų informacinės sistemos, taip papildomai prisidedant prie našaus sistemos veikimo, be kita ko, nagrinėjant komercines bylas.

Pirmieji Nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais įgyvendinimo plano metai įvertinti teigiamai. Pradėtas įgyvendinti planas, kuriuo siekiama šalinti trūkumus kovojant su kyšininkavimu užsienyje. Toliau veiksmingai vykdomas korupcijos nusikaltimų tyrimas ir baudžiamasis persekiojimas už juos, nors išteisinamųjų nuosprendžių dėl visų kaltinimų korupcija lygis išlieka gerokai didesnis nei dėl kitų nusikalstamų veikų. Vykdomos įvairios iniciatyvos, kuriomis siekiama užkirsti kelią korupcijai ir skatinti sąžiningumą viešajame ir privačiajame sektoriuose. Nors siekiant užtikrinti griežtesnį galiojančių turto deklaravimo taisyklių vykdymą imamasi ne teisėkūros iniciatyvų, vis dar yra teisinės sistemos trūkumų. Šiuo metu įgyvendinama nauja pranešėjų apsaugos sistema. Valdžios institucijos toliau stebi didelės korupcijos rizikos sritis, įskaitant viešuosius pirkimus, ir imasi joms pritaikytų iniciatyvų.

Diskutuojama dėl visuomeninio transliuotojo (LRT) finansavimo modelio pakeitimų ir susirūpinimą kelia LRT tarybos veiksmai. Šiek tiek padidėjo audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų reguliavimo institucijos (LRTK) žmogiškieji ištekliai. Gerokai padidėjo Medijų rėmimo fondo biudžetas ir pagal naujas paraiškų teikimo taisykles finansavimą gali gauti daugiau žiniasklaidos paslaugų teikėjų. Toliau įgyvendinamas Vyriausybės veiksmų planas dėl žurnalistų apsaugos, saugumo ir įgalinimo užtikrinimo, o bendra žurnalistų saugumo padėtis išlieka palanki. Pagerėjo galimybės susipažinti su dokumentais ir žurnalistai turės teisę naudotis nauju politinių partijų narių registru.

Teisingumo ministerija įgyvendina teisės aktų kokybės gerinimo priemones. Buvo išplėsti Seimo kontrolierių įgaliojimai ir dar labiau padidinti jiems skiriami ištekliai. Suinteresuotieji subjektai vis dar yra susirūpinę dėl pilietinės visuomenės dalyvavimo sprendimų priėmimo procesuose.

REKOMENDACIJOS

Apskritai įgyvendindama 2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje pateiktas rekomendacijas Lietuva padarė:

- tam tikrą tolesnę pažangą siekdama užbaigti teisinės pagalbos sistemos reformą, visų pirma sumažinti administracinę naštą ir užtikrinti teisinės pagalbos teikėjams tinkamas sąlygas dalyvauti procese, atsižvelgiant į Europos standartus teisinės pagalbos srityje;
- tam tikrą tolesnę pažangą toliau dėdama pastangas gerinti teisėjų, visų pirma Aukščiausiojo Teismo, skyrimo tvarkos skaidrumą, atsižvelgiant į Europos standartus teisėjų skyrimo srityje;
- tam tikrą tolesnę pažangą toliau dėdama pastangas, kad teisingumo sistemai būtų suteikti derami žmogiškieji ir finansiniai ištekliai, atsižvelgiant į Europos standartus teisingumo sistemos išteklių srityje.

Tuo remiantis ir atsižvelgiant į kitus per ataskaitinį laikotarpį įvykusius pokyčius, Lietuvai rekomenduojama:

- užbaigti teisinės pagalbos sistemos reformą, visų pirma užtikrinant teisinės pagalbos teikėjams tinkamas sąlygas dalyvauti procese, atsižvelgiant į Europos standartus teisinės pagalbos srityje;
- dėti daugiau pastangų, kad būtų pagerintas teisėjų, visų pirma Aukščiausiojo Teismo, skyrimo tvarkos skaidrumas, atsižvelgiant į Europos standartus teisėjų skyrimo srityje.

I. TEISINGUMO SISTEMA¹

Nepriklausomumas

Plačioji visuomenė teismų nepriklausomumo lygį Lietuvoje vertina aukštai, o įmonės – vidutiniškai. Apskritai 2025 m. 60 proc. plačiosios visuomenės ir 58 proc. įmonių mano, kad teismai ir teisėjai yra pakankamai nepriklausomi arba visiškai nepriklausomi¹². Kalbant apie plačiąją visuomenę, šis skaičius šiek tiek padidėjo, palyginti su 2024 m. (56 proc.) ir su 2021 m. (55 proc.). Kalbant apie įmones, suvokiamas teismų nepriklausomumas suprastėjo, palyginti su 2024 m. (62 proc.), ir šiek tiek suprastėjo, palyginti su 2021 m. (60 proc.).

Visų instancijų teisėjų paskyrimo procedūros vyksta tinkamu laiku ir padaryta tam tikra tolesnė pažanga siekiant padidinti šio proceso skaidrumą³. Nors paskyrimų sistema per ataskaitinį laikotarpį nebuvo pakeista, suinteresuotieji subjektai pažymi, kad sistema pradėjo veikti geriau ir paskyrimai vyko be anksčiau pastebėtų vėlavimų⁴. Teisėjų taryba ir Respublikos Prezidentūra dėjo bendras pastangas siekdamas paaiškinti konkursų skelbimo ir kandidatų skyrimo prioritetus, todėl atrankos procesai tapo paprastesni. Mažiau teisėjų pareigybių lieka ilgą laiką neužpildytos⁵. Paskelbta įvairių iniciatyvų, susijusių su teisėjų skyrimo skaidrumu. Vyriausybės programoje numatyta naujų priemonių dėl kandidatų vertinimo kriterijų⁶. Šiuo metu vyksta Respublikos Prezidentūros ir Teisėjų tarybos diskusijos dėl esamų kriterijų, kuriais vadovaujantis vertinami kandidatai į teisėjų pareigas, objektyvumo⁷. Teisėjų taryba įsteigė darbo grupę, kuriai pavesta pasiūlyti konkrečius atrankos proceso pakeitimus, kad būtų padidintas jo skaidrumas ir veiksmingumas⁸. Nors Respublikos Prezidentui išlieka teisė savo nuožiūra rinkti kandidatus ir įstatymuose nėra numatyta prievolė nurodyti jų pasirinkimo priežastis⁹, Respublikos Prezidentūra pradėjo

¹ Visų keturių ramsčių institucinės struktūros apžvalgą galima rasti [čia](#).

² 2025 m. ES teisingumo rezultatų suvestinė, 50 ir 52 diagramos, ir 2024 m. ES teisingumo rezultatų suvestinė, 49 ir 51 diagramos. Suvokiamo teismų nepriklausomumo lygis skirstomas į šias kategorijas: labai žemas (mažiau negu 30 proc. respondentų mano, kad teismai yra pakankamai nepriklausomi ar visiškai nepriklausomi), žemas (30–39 proc.), vidutinis (40–59 proc.), aukštas (60–75 proc.), labai aukštas (daugiau nei 75 proc.).

³ 2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje Lietuvai buvo rekomenduota „toliau dėti pastangas gerinti teisėjų, visų pirma Aukščiausiojo Teismo, skyrimo tvarkos skaidrumą, atsižvelgiant į Europos standartus teisėjų skyrimo srityje“.

⁴ Vizitas Lietuvoje, Teisėjų taryba. 2024 m. Respublikos Prezidentas paskyrė 28 teisėjus į apylinkės teismų teisėjų pareigas, 14 teisėjų į aukštesnio lygio teismų teisėjų pareigas, 3 teisėjus į teismų pirmininkų pareigas, 8 teisėjus į pirmininko pavaduotojų pareigas ir 4 teisėjus į teismo skyriaus pirmininkų pareigas (ENCJ raštu pateikti atsakymai, p. 27).

⁵ Vizitas Lietuvoje, Teisėjų taryba ir Nacionalinė teismų administracija. ENCJ (2025), raštu pateikti atsakymai, p. 26. Taip pat žr. 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą, p. 5.

⁶ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 3.

⁷ ENCJ (2025), raštu pateikti atsakymai, p. 26.

⁸ Darbo grupės išvados turėtų būti parengtos 2025 m. spalio mėn. Vizitas Lietuvoje, Teisėjų taryba, Respublikos Prezidentūra.

⁹ Įskaitant atvejus, kai sprendimas skiriasi nuo Atrankos komisijos nuomonės. Šiuo klausimu suinteresuotieji subjektai vis dar diskutuoja (Europos pilietinių laisvių sąjunga (2025), p. 629; EAJ, raštu pateikti atsakymai, p. 8). Taip pat žr. 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą, p. 4. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra pabrėžęs, kad būtina užtikrinti, jog sprendimų dėl teisėjų skyrimo priėmimo esminės sąlygos ir procedūrinės taisyklės būtų tokios, kad po jų paskyrimo negalėtų kilti jokių pagrįstų abejonių dėl atitinkamų teisėjų atsparumo išorės veiksnių įtakai ir jų nešališkumo dėl atitinkamų interesų jų nagrinėjamoje byloje (žr., pvz., ESTT sprendimo byloje C-896/19 57 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

taikyti praktiką, kuria siekiama padidinti šių sprendimų skaidrumą¹⁰. Konkrečiai, Respublikos Prezidentūra dabar žodžiu pateikia sprendimų dėl paskyrimo priežastis per viešai transliuojamus Teisėjų tarybos posėdžius. Bendrai vertinant, kadangi buvo imtasi įvairių priemonių, padaryta tam tikra tolesnė pažanga didinant teisėjų skyrimo skaidrumą.

Teisėjų taryba pateikė Seimo Pirmininkui pasiūlymą iš dalies pakeisti Konstituciją, kad jai būtų suteikta teisė pateikti konstitucinį skundą dėl teisės aktų, turinčių įtakos teisminėms institucijoms. 2024 m. spalio mėn. Visuotiniame teisėjų susirinkime priimtas sprendimas, kuriuo Teisėjų taryba raginama kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl nurodytų teisės aktų suderinamumo su Konstitucija ir įstatymais¹¹. Teisėjų taryba mano, kad šis pakeitimas yra būtinas siekiant užtikrinti valstybės valdžių pusiausvyrą, nes įstatymų vykdomoji ir įstatymų leidžiamoji valdžia šių teisę jau turi¹². Šis prašymas buvo pateiktas Seimui ir juo siūloma iš dalies pakeisti Konstitucijos 106 straipsnį. Kol kas Seime šiuo klausimu teisės aktų pasiūlymų projektų dar nėra užregistruota¹³.

Įgyvendinamos arba svarstomos iniciatyvos, kuriomis siekiama užtikrinti sąžiningumą teisingumo sistemoje. Specialiųjų tyrimų tarnyba (STT) rengia mokymus apylinkių ir apygardų teismams, siekdama puoselėti antikorupcinę aplinką teismuose¹⁴. Nacionalinė teismų administracija tęsė darbą, susijusį su teisingumo sektoriaus rizikos žemėlapiu¹⁵, ir rizikai vertinti parengė rizikos skalę bei poveikio vertes¹⁶. Vis dar svarstoma problema dėl su Konstitucinio Teismo teisėjų skyrimu susijusio „sukamųjų durų“ reiškinio¹⁷. Seime svarstomas įstatymo dėl teisėjų nusišalinimo ir nušalinimo pagrindų projektas¹⁸. 2025 m. birželio mėn. Seimas šiek tiek pakeitė Konstitucinio Teismo teisėjų skyrimo procedūrą¹⁹.

Advokatai ir toliau reiškia susirūpinimą dėl advokato ir kliento santykių konfidencialumo užtikrinimo. Advokatams susirūpinimą kelia tokia praktika kaip baudžiamojo proceso metu konfiskuojamos advokatų įrenginių skaitmeninės kopijos, sulaikymo įstaigose daromi bendravimo su klientais vaizdo įrašai bei tariamai kratos orderiuose taikomos plačios formulotės, kad būtų galima konfiskuoti dokumentus ir medžiagą, kuriems gali būti taikoma profesinė paslaptis, taip pat informacijos nutekėjimas²⁰.

---

¹⁰ Vizitas Lietuvoje, Respublikos Prezidentūra.

¹¹ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 6; ENCJ, p. 11. Taip pat žr. 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą, p. 24.

¹² Vizitas Lietuvoje, Teisėjų taryba.

¹³ Teisėjų taryba neturi teisėkūros iniciatyvos teisės.

¹⁴ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 21.

¹⁵ 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaita, p. 6.

¹⁶ Vizitas Lietuvoje, Nacionalinė teismų administracija.

¹⁷ Taip pat žr. 2023 ir 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitas, atitinkamai p. 6 ir p. 7–8.

¹⁸ Projekte numatoma aiški nuostata dėl teisėjų, kurie pateikė Seimui nagrinėjamą įstatymą arba balsavo už jį, taip pat teisėjų, kurie turėjo politinių ryšių su vienos iš pagrindinių bylos šalių partija, nušalinimo (Įstatymo projektas Nr. XVP-137).

¹⁹ Konstitucinio Teismo įstatymo (Įstatymo Nr. XV-256) 4 straipsnio 2 dalies daliniu pakeitimu siekiama patikslinti siūlomų kandidatų į teisėjus pristatymo Seimui laiką ir suderinti Konstitucinio Teismo teisėjų kadencijos pabaigą su Seimo pavasario sesijos pradžia, kad Seimas turėtų daugiau laiko kandidatams vertinti. Įstatyme taip pat aiškiai nustatytas reikalavimas dėl vienodo kandidatų, kuriuos pateikė Respublikos Prezidentas, Seimo Pirmininkas ir Aukščiausiojo Teismo pirmininkas, skaičiaus, kai Parlamentas skiria kandidatus teisėjais.

²⁰ CCBE, raštu pateikti atsakymai, p. 132.

Advokatai mano, kad tokia praktika gali būti pažeidžiama profesinė paslaptis²¹. Pagal Europos standartus turėtų būti imamas visų būtinų priemonių, kad būtų užtikrintas advokato ir kliento santykių konfidencialumas. Advokatūros įstatymas buvo iš dalies pakeistas, siekiant nustatyti griežtesnes sąlygas vykdyti šią profesinę veiklą, ir dabar numatytos tikslesnės nepriekaištingos reputacijos vertinimo taisyklės, siekiant užtikrinti aukštesnius profesinės etikos standartus²². Advokatams ir toliau kelia susirūpinimą teisingumo ministro vaidmuo suteikiant galimybę vykdyti šią profesinę veiklą, be kita ko, drausminėse advokatų procedūrose, ir tai, jų nuomone, kenkia advokatų nepriklausomumo suvokimui²³.

Kokybė

Padaryta tam tikra tolesnė pažanga užtikrinant deramus žmogiškuosius ir finansinius išteklius teisingumo sistemai, nors dar yra tam tikrų sunkumų, ypač pritraukiant teismo darbuotojų²⁴. Lietuvos teismui pateikus prašymą priimti prejudicinį sprendimą, ESTT paskelbė, kad teisėjų atlyginimo dydis turi būti pakankamai aukštas, atsižvelgiant į atitinkamos valstybės narės ekonominę, socialinę ir finansinę padėtį, visų pirma į vidutinį darbo užmokesį. ESTT taip pat išaiškino, kad teismų nepriklausomumas nereiškia, kad teisėjams draudžiama nustatyti mažesnę atlyginimą nei kitų teisės specialistų vidutinis atlyginimas²⁵. Prokurorų, valstybės tarnautojų ir kitų teismų bei prokuratūros darbuotojų darbo užmokesčio sistemų reformos baigtos 2025 m. sausio mėn.²⁶ 2025–2027 m. valstybės biudžete padidinta teisingumo sistemai skiriama suma²⁷, taip pat skirta papildomų lėšų teisėjų padėjėjų darbo užmokesčiui. Teismų administracija sutaupyta išlaidas dabar gali perkelti į darbo užmokesčio fondą ir panaudoti jas darbo užmokesčiui²⁸. Nepaisant šių naujų priemonių, suinteresuotieji subjektai praneša, kad atlyginimai praktiškai dar nebuvo padidinti²⁹. Prokuratūros darbuotojų atlyginimams didinti papildomų biudžeto lėšų neskirta³⁰. Todėl išlieka susirūpinimas, kad bus sunku įdarbinti ir išlaikyti teismų ir prokuratūros darbuotojus³¹, ir teismų ir prokuratūros darbuotojų atlyginimai vis dar yra palyginti maži³².

²¹ 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaita, p. 7. Byla dėl tariamos advokatų ir jų klientų bendravimo kontrolės, kurią Lietuvos advokatūra pateikė EŽTT (ieškinys Nr. 64301/19), tebėra nagrinėjama.

²² CCBE (2025), raštu pateikti atsakymai, p. 134.

²³ CCBE (2025), raštu pateikti atsakymai, p. 134. Taip pat žr. 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą, p. 7.

²⁴ 2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje Lietuvai buvo rekomenduota „toliau dėti pastangas, kad teisingumo sistemai būtų suteikti derami žmogiškieji ir finansiniai ištekliai, atsižvelgiant į Europos standartus teisingumo sistemos išteklių srityje“.

²⁵ 2025 m. vasario 25 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimas sujungtose bylose C- 146/23 ir C- 374/23.

²⁶ Dėl šių reformų taip pat žr. 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą, p. 8–9.

²⁷ Nuo 120,4 mln. EUR 2024 m. iki 122,5 mln. EUR 2025 m. Nors nuo 2021 m. teisingumo sistemai skiriamas biudžetas didėjo, išlaidos Lietuvos teismams išlieka vienos mažiausių Europos Sąjungoje tiek absoliučiais skaičiais, tiek procentine BVP dalimi (33 ir 34 diagramos 2025 m. ES teisingumo rezultatų suvestinėje).

²⁸ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 4.

²⁹ Toks susirūpinimas buvo išsakytas anksčiau, žr. 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą, p. 8–9.

³⁰ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 19–20.

³¹ Nacionalinės teismų administracijos vertinimu, vis dar yra neužpildyta 11 proc. teismų darbuotojų etatų (Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 18.). ENCJ, raštu pateikti atsakymai, p. 27. Vadovaujantis Europos standartais, kiekviena valstybė turėtų skirti deramus išteklius teismams bei užtikrinti pakankamą teisėjų ir tinkamos kvalifikacijos pagalbinių darbuotojų skaičių (Europos Tarybos Ministrų Komitetas (2010), 33 punktą).

³² 2025 m. ES teisingumo rezultatų suvestinė, 36 diagrama.

Taip pat išreikštas poreikis atnaujinti teismų pastatus³³. Teisėjų taryba paragino sukurti naują objektyviais kriterijais pagrįstą teismų finansavimo modelį³⁴. Apskritai padaryta tam tikra tolesnė pažanga užtikrinant deramus žmogiškuosius ir finansinius išteklius teisingumo sistemai.

Teismų žemėlapio reforma yra baigta ir tikimasi, kad ji padės tolygiau paskirstyti teismų darbo krūvį. 2025 m. sausio mėn. baigus įgyvendinti galutinį teismų žemėlapio reformos etapą, dabar yra 11 apylinkės teismų ir 26 teismo rūmai (anksčiau buvo 12 apylinkės teismų ir 43 teismo rūmai). Kartu buvo iš dalies pakeistas Civilinio proceso kodeksas ir bylų paskirstymo sistema, kad būtų galima automatiškai paskirstyti bylas apylinkės teismuose. Šis Lietuvos teismų informacinėje sistemoje vykdomas paskirstymas yra grindžiamas teismų ir teisėjų darbo krūvio vertinimu. Tikimasi, kad taip bus užtikrintas tolygesnis teismų darbo krūvio paskirstymas, teisėjai galės labiau specializuotis ir padidės našumas³⁵. Taip pat tikimasi, kad optimizavus turimus išteklius bus sutaupyta lėšų, o sutaupytas lėšas valdžios institucijos planuoja reinvestuoti į teisingumo sistemą³⁶.

Padaryta tam tikra tolesnė pažanga siekiant užbaigti teisinės pagalbos reformą³⁷. Teisingumo ministras parengė nutarimo projektą, kuriuo siekiama užtikrinti tolygų darbo krūvio paskirstymą teisinės pagalbos teikėjams. Pagal jį numatoma sukurti taškų sistemą, kuri būtų grindžiama advokatams paskirtų bylų sudėtingumu, ir ja remiantis būtų nustatomas tam pačiam advokatui skiriamų bylų skaičius. 2025 m. kovo–gegužės mėn. sistema buvo išbandyta kaip bandomasis projektas, paskui ji bus aptarta su Lietuvos advokatūra ir prireikus bus iš dalies pakeista³⁸. Taip pat stengiamasi mažinti teisinės pagalbos teikėjams tenkančią administracinę naštą supaprastinant teisinės pagalbos informacinę sistemą³⁹. Tačiau nors Vyriausybės programoje numatyta padidinti teisinės pagalbos teikėjų atlyginimą⁴⁰, kol kas jokių papildomų priemonių šiuo klausimu nepriimta, o atlygis už teisinę pagalbą gynybos advokatams baudžiamosiose bylose yra mažiausias Europos Sąjungoje⁴¹. Lietuvos advokatūra išreiškė dėl to susirūpinimą ir taip pat paragino peržiūrėti teisinės pagalbos teikėjams taikomą pridėtinės vertės mokestį⁴². Pagal Europos standartus teisinės pagalbos teikėjams turi būti užtikrintas tinkamas atlyginimo lygis⁴³. Vyriausiasis administracinis teismas kreipėsi į Konstitucinį Teismą dėl Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo nuostatų⁴⁴. Apskritai įgyvendinant šią rekomendaciją padaryta tam tikra tolesnė pažanga.

Skaitmenizacijos lygis yra aukštas ir Lietuvos teismų informacinė sistema yra toliau tobulinama. Elektroninių ryšių priemonės vis dar yra plačiai prieinamos tiek teismams, tiek

³³ ENCJ (2025), raštu pateikti atsakymai, p. 32.

³⁴ ENCJ (2025), raštu pateikti atsakymai, p. 27.

³⁵ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 11.

³⁶ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 4.

³⁷ 2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje Lietuvai buvo rekomenduota „užbaigti teisinės pagalbos sistemos reformą, visų pirma sumažinant administracinę naštą ir užtikrinant teisinės pagalbos teikėjams tinkamas sąlygas dalyvauti procese, atsižvelgiant į Europos standartus teisinės pagalbos srityje“.

³⁸ Vizitas Lietuvoje, Teisingumo ministerija.

³⁹ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 3.

⁴⁰ Vizitas Lietuvoje, Teisingumo ministerija.

⁴¹ 2025 m. ES teisingumo rezultatų suvestinė, 25 diagrama.

⁴² Nors teisinės pagalbos teikėjams, kurių metinės pajamos siekia 45 000 EUR ribą, yra taikomas PVM, 25 EUR valandinis mokestis tokiais atvejais lieka nepakitęs. CCBE, raštu pateikti atsakymai, p. 135.

⁴³ Europos Tarybos Ministrų komitetas (2021), 22 punktą. Taip pat žr. CCBE (2023), 3 punktą.

⁴⁴ Vizitas Lietuvoje, Konstitucinis Teismas.

prokuratūrai. Būtų galima patobulinti baudžiamosioms byloms nagrinėti ir joms stebėti skirtus skaitmeninius sprendimus, nes sulaukytiems kaltinamiesiems dar nėra galimybės naudotis IRT priemonėmis, kad galėtų pasirengti teismo posėdžiams, ir kaltinamieji negali konfidencialiai bendrauti su savo advokatais nuotolinių teismo posėdžių metu⁴⁵. Baigtas Europos teismų praktikos identifikatoriaus (ECLI) integravimo į Lietuvos teismų informacinę sistemą projektas. Teismuose įdiegta kalbos atpažinimo programinė įranga, kuri dabar yra vertinama siekiant ją papildomai patobulinti. Teismų informacinė sistema yra modernizuojama, be kita ko, integruojant duomenis iš įvairių portalų, ir tikimasi, kad 2025 m. lapkričio 3 d. šis darbas bus baigtas⁴⁶.

Veiksmingumas

Teisingumo sistema toliau veiksmingai veikia, ypač pirmosios instancijos teismuose. 2023 m. civilinių ir komercinių bylų (120 dienų), taip pat administracinių bylų (64 dienos) nagrinėjimo trukmė pirmosios instancijos teismuose, kaip ir anksčiau, buvo trumpiausia Europos Sąjungoje⁴⁷. Pirmosios instancijos teismuose nebaigtų nagrinėti ne baudžiamųjų bylų skaičius išliko stabilus ir gana nedidelis. Teismai ir toliau geba išnagrinėti daugiau bylų, nei gauna, išlaikydami teigiamą bylų išnagrinėjimo rodiklį. Lietuvoje komercinių teismų nėra ir jurisdikciją nagrinėti komercines bylas turi pirmosios instancijos teismai, tačiau suinteresuotieji subjektai praneša, kad praktikoje ši sistema veikia gerai⁴⁸. Įsigaliojo 2024 m. birželio mėn. priimti Tarpininkavimo įstatymo pakeitimai ir tikimasi, kad jie padės sumažinti teismuose nagrinėjamų bylų skaičių, taip dar labiau padidinant teisingumo sistemos veiksmingumą⁴⁹.

II. KOVOS SU KORUPCIJA SISTEMA

Ekspertų, piliečių ir įmonių vadovų suvokiamos viešojo sektoriaus korupcijos lygis tebėra gana žemas. 2024 m. pagal organizacijos „Transparency International“ korupcijos suvokimo indeksą Lietuva iš 100 balų surinko 63 balus ir Europos Sąjungoje užėmė 12-ą vietą, o pasaulyje – 32-ą vietą⁵⁰. Šis suvokimas pastaruosius penkerius metus išliko gana stabilus⁵¹. 2025 m. specialiosios „Eurobarometro“ apklausos dėl korupcijos rezultatai rodo, kad 80 proc. respondentų mano, kad korupcija jų šalyje plačiai paplitusi (ES vidurkis – 69 proc.), 23 proc. respondentų teigia asmeniškai jaučiantys, kad korupcija daro poveikį jų kasdieniam gyvenimui (ES vidurkis – 30 proc.). Kalbant apie verslo subjektus, 56 proc. įmonių mano, kad korupcija yra plačiai paplitusi (ES vidurkis – 63 proc.), 21 proc. mano, kad korupcija kelia problemų vykdant verslo veiklą (ES vidurkis – 35 proc.). Be to, 45 proc. respondentų mano, jog sėkmingų baudžiamojo persekiojimo atvejų yra pakankamai, kad tai atgrasytų nuo korupcinės veiklos (ES vidurkis – 36 proc.), o 49 proc. įmonių mano, kad

⁴⁵ 2025 m. ES teisingumo rezultatų suvestinė, 46 diagrama.

⁴⁶ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 22.

⁴⁷ 2025 m. ES teisingumo rezultatų suvestinė, 5 ir 7 diagramos.

⁴⁸ Vizitas Lietuvoje, Lietuvos pramonininkų konfederacija.

⁴⁹ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 23–24. Taip pat žr. 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą, p. 12.

⁵⁰ Transparency International (2025), Corruption Perceptions Index 2024. Suvokiamos korupcijos lygis skirstomas į šias kategorijas: žemas (ekspertų ir įmonių vadovų suvokiamos viešojo sektoriaus korupcijos lygis viršija 79 balus), gana žemas (79–60 balų), gana aukštas (59–50 balų), aukštas (mažiau nei 50 balų).

⁵¹ 2020 m. Lietuva surinko 60 balų, o 2024 m. – 63 balus. Rodiklis reikšmingai padidėja arba sumažėja, kai per praėjusius penkerius metus balų suma pasikeičia daugiau kaip penkiais balais, padidėja arba sumažėja, kai balų suma pasikeičia 4–5 balais, ir išlieka gana stabilus, kai balų suma pasikeičia 1–3 balais.

asmenys ir įmonės už nustatytą vyresniojo pareigūno papirkinėjimą yra tinkamai nubaudžiami (ES vidurkis – 33 proc.)⁵².

Įvertinti pirmieji Nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais įgyvendinimo plano metai. Remiantis patvirtinta metodika⁵³, pirmieji 2022–2033 m. nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais įgyvendinimo⁵⁴ 2023–2025 m. plano metai buvo įvertinti teigiamai – padaryta pažanga įgyvendinant 74 proc. priemonių, daug iniciatyvų įgyvendintos anksčiau laiko. Įgyvendinimą koordinavo darbo grupė, sudaryta iš už plano įgyvendinimą atsakingų institucijų atstovų ir pilietinės visuomenės organizacijų stebėtojų.

Toliau veiksmingai vykdomas korupcijos nusikaltimų tyrimas ir baudžiamasis persekiojimas už juos, nors išteisinamųjų nuosprendžių lygis išlieka gerokai didesnis nei kitų nusikaltimų atveju. Siekdama spręsti baudžiamosios veikos tyrimų, taip pat ir korupcijos tyrimų, trukmės problemą, darbo grupė parengė baudžiamojo proceso kodekso pakeitimų projektą ir jis buvo pateiktas Teisingumo ministerijai⁵⁵. Nors pranešimų apie korupciją skaičius sumažėjo (2024 m. jų buvo 5 529, palyginti su 6 599 pranešimais 2023 m.), jų pagrindu pradėtų ikiteisminių tyrimų skaičius padidėjo (2024 m. – 72, palyginti su 44 2023 m.), o tai rodo, kad pranešimų kokybė pagerėjo⁵⁶. 2024 m. Specialiųjų tyrimų tarnyba (STT) iš viso pradėjo 103 ikiteisminius tyrimus, įskaitant vieną Europos prokuratūros kompetencijos bylą, susijusią su netinkamu ES lėšų panaudojimu, ir 75 ikiteisminius tyrimus perdavė teismui⁵⁷. Apskritai 2024 m. buvo nuteista 120 asmenų, iš kurių 7 buvo nuteisti laisvės atėmimo bausme, ir 27 asmenys buvo išteisinti⁵⁸. Maždaug 88 proc. nuosprendžių buvo skirtos ir baudos. Generalinės prokuratūros duomenimis, nuo 2024 m. sausio 1 d. iki lapkričio 30 d. užregistruota 220 korupcijos nusikaltimų (kyšininkavimas, prekyba poveikiu, piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi), palyginti su 269 nusikaltimais tuo pačiu 2023 m. laikotarpiu. 2024 m. sausio–birželio mėn. buvo išteisintas 21 proc. su korupcija susijusiais nusikaltimais kaltinamų asmenų (2023 m. – 18,8 proc.), nors vidutiniškai yra išteisinama apie 1,5 proc. asmenų⁵⁹. 2025 m. sausio mėn. buvo tiriamos septynios aukšto lygio ir sudėtingos korupcijos bylos⁶⁰. 2024 m. spalio 24 d. Aukščiausiasis Teismas priėmė sprendimą aukšto lygio korupcijos byloje, kurioje paliko galioti Apeliacinio teismo priimtą apkaltinamąjį nuosprendį⁶¹.

⁵² Duomenys iš specialiosios „Eurobarometro“ apklausos Nr. 561 (2025) ir greitosios „Eurobarometro“ apklausos Nr. 557 (2025).

⁵³ STT (2024), Nr. 2-95.

⁵⁴ Remiantis EBPO kriterijais, Lietuvos rezultatai yra aukštesni už ES vidurkį pagal strateginės programos aprėptį (7 iš 7), įgyvendinimo struktūrų ir ataskaitų teikimo tinkamumą (13 iš 15) ir veiklos įgyvendinimą (80 iš 100), tačiau žemesni už ES vidurkį pagal vertinimo praktikos skaidrumą ir naudojimą priimant sprendimus (1 iš 5).

⁵⁵ Vizitas Lietuvoje, Prokuratūra.

⁵⁶ Vizitas Lietuvoje, STT.

⁵⁷ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 39. Iš viso 2024 m. buvo ištirtos dvi korupcijos bylos, kurioms vadovavo Europos prokuratūra. EPPO (2025), p. 41.

⁵⁸ Šiuos nuosprendžius skyrė pirmosios instancijos teismas ir (arba) aukštesnės instancijos teismas, jeigu apeliacinėje instancijoje buvo priimtas kitoks sprendimas. Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 39. Dėl 2023 m. taip pat žr. 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą, p. 13–14.

⁵⁹ Vizitas Lietuvoje, Prokuratūra.

⁶⁰ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 39.

⁶¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis Nr. 2K-7-119-719/2024.

Pradėtas įgyvendinti planas, kuriuo siekiama šalinti trūkumus kovojant su kyšininkavimu užsienyje. Atsižvelgdamas į EBPO rekomendacijas⁶², 2024 m. lapkričio mėn. Teisingumo ministras patvirtino įgyvendinimo planą. Jame nurodomi veiksmai, terminai ir atsakingos institucijos, kurios turi imtis veiksmų dėl EBPO pateiktų rekomendacijų⁶³. Įgyvendinamas projektas „Korupcijos, įskaitant kyšininkavimą, sudarant tarptautinius verslo sandorius, prevencija ir išaiškinimas“, kurio tikslas – pasinaudojant gerąja patirtimi stiprinti gebėjimus užkirsti kelią kyšininkavimui tarptautiniuose verslo sandoriuose, nustatyti ir tirti tokius tarptautinius korupcijos nusikaltimus, taip pat didinti informuotumą⁶⁴.

Vykdomos įvairios iniciatyvos, kuriomis siekiama užkirsti kelią korupcijai ir skatinti sąžiningumą viešajame ir privačiajame sektoriuose. Korupcijos prevencijos įstatymo pakeitimų vertinimo ataskaita⁶⁵ buvo pateikta viešoms konsultacijoms ir buvo baigta rengti 2025 m. gegužės 2 d. Vertinimo rezultatai buvo viešai pristatyti specialiaame renginyje, pabrėžiant dabartinės teisinės sistemos poveikį korupcijos prevencijai⁶⁶. Įgyvendinant Korupcijos prevencijos įstatymą, 2024 m. buvo atnaujintos Korupcijai atsparios aplinkos viešajame sektoriuje kūrimo gairės, taip pat surengti keli renginiai, susiję su korupcijai atsparios aplinkos kūrimu, be kita ko, su verslo asociacijomis⁶⁷. Priimtas naujas Skaidrumo akademijos veiklos reglamentas, kuriuo sukuriama valstybės sektoriaus subjektų korupcijos prevencijos specialistų gebėjimų ugdymo programa⁶⁸.

Nors siekiant užtikrinti griežtesnį galiojančių turto deklaravimo taisyklių vykdymą imamasi ne teisėkūros iniciatyvų, vis dar yra teisinės sistemos trūkumų. Nepaisant ankstesnių pranešimų ir nustatytų turto deklaravimo proceso trūkumų⁶⁹, nėra planuojama keisti esamą teisinę sistemą⁷⁰. Todėl privačių interesų deklaracijos vis dar nėra sistemingai tikrinamos⁷¹. Nepaisant to, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (VTEK) aktyviai siekia įgyvendinti galiojančias taisykles rengdama naujas nuotolinio mokymo programas dėl apribojimų po tarnybos, taip pat dėl interesų konfliktų ir lobizmo⁷² atvejų nustatymo ir valdymo. VTEK bendradarbiauja su atitinkamomis institucijomis vykdydama įvairius veiksmus, įskaitant susitikimus su atitikties užtikrinimo pareigūnais ir rekomendacijas dėl sąžiningumo⁷³.

---

⁶² EBPO (2023); 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaita, p. 14–15.

⁶³ Vizitas Lietuvoje, STT.

⁶⁴ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 27.

⁶⁵ Tikimasi, kad vertinimo rezultatai padės nustatyti, kaip būtų galima toliau tobulinti teisės aktų sistemą ir įgyvendinimo mechanizmą. Įsakymas dėl Korupcijos prevencijos įstatymo pakeitimo įstatymo teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo plano patvirtinimo. Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 40.

⁶⁶ Lietuvos Vyriausybė (2025b).

⁶⁷ Susitikime su verslo asociacijomis ir konfederacijomis Specialioji tyrimų tarnyba (STT) ir privačiojo sektoriaus atstovai pasidalijo nuomonėmis apie galimą bendradarbiavimą atpažįstant galimą korupcijos riziką tiek privačiajame, tiek viešajame sektoriuose (Lietuvos vyriausybė (2025b)).

⁶⁸ Įsakymas Nr. 2-116 dėl iniciatyvos „Skaidrumo akademija“ veiklos reglamento patvirtinimo.

⁶⁹ Be kita ko, pateiktos deklaracijos nėra tikrinamos rankiniu būdu ir būtina patikslinti, kokius duomenis privaloma pateikti deklaracijose. 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaita, p. 15–16.

⁷⁰ Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas. Vizitas Lietuvoje, VTEK.

⁷¹ Nors gautų pranešimų skaičius mažėja (2024 m. gauta 215 pranešimų, palyginti su 247 pranešimais 2023 m.), nustatytų pažeidimų dalis išlieka didelė (2024 m. atlikus 28 tyrimus patvirtinti 25 pažeidimai). VTEK (2024), p. 7.

⁷² 2024 m. dėl lobizmo gauta 17 pranešimų, pradėti 6 ikiteisminiai tyrimai, atlikti 2 tyrimai ir vienas VTEK sprendimas buvo ginčijamas teisme. VTEK (2024), p. 8.

⁷³ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 31.

Šiuo metu įgyvendinama nauja pranešėjų apsaugos sistema. 2024 m. lapkričio mėn. įsigaliojo Pranešėjų apsaugos įstatymo⁷⁴ pakeitimai, kuriais siekiama pakoreguoti asmens duomenų tvarkymo taisykles ir nustatyti draudimą daryti nepageidaujamą poveikį⁷⁵. Valdžios institucijų teigimu, 2023 m. rugsėjo mėn. pradėta ir 2024 m. tęsta visuomenės informavimo kampanija davė teigiamų rezultatų⁷⁶. 2024 m. iš viso buvo pateikta 80 pranešimų apie pažeidimus⁷⁷ ir 64 iš jų buvo perduoti ištirti. Pranešėjo statusas suteiktas 40 kartų. 2024 m. iš viso buvo pradėta 10 ikiteisminių tyrimų, o 18 kitų bylų priimtas sprendimas atsisakyti pradėti tokį tyrimą⁷⁸. Organizuoti bendri mokymai, skirti institucijų ir specialistų gebėjimams, susijusiems su informavimu apie pažeidimus, stiprinti⁷⁹. Generalinė prokuratūra parengė rekomendacines gaires, kaip teikti paramą pranešėjams ir stiprinti vidaus pranešimų teikimo kanalus, taip pat šiuo metu rengia papildomas rekomendacijas prokurorams, nagrinėjantiems pagal pranešėjų pranešimus pradėtas bylas, kad būtų užtikrintas bylų nagrinėjimo veiksmingumas ir nuoseklumas visuose baudžiamojo tyrimo proceso etapuose⁸⁰.

Valdžios institucijos toliau stebi didelės korupcijos rizikos sritis, įskaitant viešuosius pirkimus, ir imasi joms pritaikytų iniciatyvų. Įmonių požiūriu į korupciją ES duomenys rodo, kad 32 proc. įmonių Lietuvoje (ES vidurkis 25 proc.) mano, jog per pastaruosius trejus metus korupcija praktiškai sutrukdė joms laimėti viešąjį konkursą ar sudaryti viešųjų pirkimų sutartį⁸¹. 49 proc. įmonių mano, kad viešųjų pirkimų peržiūros institucijos (apylinkės teismai) yra pakankamai arba visiškai nepriklausomi⁸². Bendrosios rinkos ir konkurencingumo rezultatų suvestinėje dėl galimybių dalyvauti viešuosiuose pirkimuose Lietuvoje nurodoma, kad 2023 m. pateikta 37 proc. atskirų pasiūlymų (vidutiniškai 29 proc. ES). 2024 m. STT atliko devynias korupcijos rizikos analizes ir daugiau kaip 20 teisės aktų antikorpucinių vertinimų didelės rizikos srityse. Nuo 2024 m. STT pradėjo teikti strategines kovas su korupcija rekomendacijas kiekvienam naujai paskirtam ministrui ir stebės jų įgyvendinimą⁸³. Valstybės kontrolė nuolat vykdo korupcijos rizikos vertinimus įvairiuose sektoriuose⁸⁴. 2024 m. pradėtas įgyvendinti projektas, kuriuo siekiama naudojantis dirbtiniu intelektu

⁷⁴ Pranešėjų apsaugos įstatymo 7 ir 10 straipsniai.

⁷⁵ Visų pirma pakeitimais aiškiai nustatomas draudimas daryti nepageidaujamą poveikį platesniam asmenų ratui, įskaitant tarpininkus, kurie padeda pranešti su darbu susijusiomis aplinkybėmis gautą informaciją apie pažeidimus, taip pat juridinius asmenis, kurie priklauso pranešėjui, kuriuose jis dirba arba kurie yra kitaip susiję su pranešėju su darbu susijusiomis aplinkybėmis. Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 32.

⁷⁶ Pranešėjų pranešimų skaičius padidėjo nuo 53 2022 m. iki 80 2024 m. Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai.

⁷⁷ Palyginti su 2023 m. gautais 76 pranešimais. 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaita, p. 18.

⁷⁸ Dėl 2023 m. taip pat žr. 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą, p. 13–14.

⁷⁹ 2024 m. plataus masto mokymo kursuose (internetu ir asmeniškai) dalyvavo 8 205 asmenys. Be to, buvo surengtos specialiai pritaikytos sesijos sveikatos priežiūros sektoriui (2160 asmenų), savivaldybėms (1313 asmenų) auditoriams ir viešųjų pirkimų ekspertams. Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 36.

⁸⁰ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 38.

⁸¹ Greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 557 dėl verslo subjektų požiūrio į korupciją ES (2025). Tai 7 procentiniais punktais daugiau nei ES vidurkis.

⁸² 2025 m. ES teisingumo rezultatų suvestinė, 59 diagrama.

⁸³ Tomis rekomendacijomis siekiama ir tarnybos profesinio sąžiningumo, ir nurodoma pagrindinė korupcijos rizika pagal kiekvieno ministro kompetenciją, taip pat nurodoma galima geroji patirtis ją mažinant. Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 35.

⁸⁴ 2024 m. Valstybės kontrolė analizavo su valstybinės reikšmės kelių priežiūra ir plėtra susijusių viešųjų pirkimų naudojimą ir organizavimą, atliko įvairių viešojo sektoriaus institucijų finansinius auditus. Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai.

nustatyti korupcijos riziką viešųjų ir ES lėšų naudojimo atvejais. 2024 m. Viešųjų pirkimų tarnyba įsteigė už viešųjų pirkimų valdymą atsakingą skyrių⁸⁵ ir pateikė analitines išvadas, atskleidžiančias nuolat aukšto vieno tiekėjo rodiklio priežastis⁸⁶. Centralizuojant su viešaisiais pirkimais susijusią veiklą, įvykdytas pirmasis 14 centrinių savivaldybių lygmens perkančiųjų organizacijų patikrinimų etapas⁸⁷.

III. ŽINIASKLAIDOS PLIURALIZMAS IR ŽINIASKLAIDOS LAISVĖ

Šiek tiek padidėjo audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų reguliavimo institucijos Lietuvos radijo ir televizijos komisijos (LRTK) žmogiškieji ištekliai. Net ir paskyrus papildomų įgaliojimų⁸⁸, LRTK finansavimas vis dar vertinamas kaip pakankamas, ir žmogiškieji ištekliai buvo šiek tiek padidinti. Nuo 2025 m. liepos mėn. LRTK imsis papildomų pareigų dėl žiniasklaidos paslaugų prieinamumo⁸⁹. Atsižvelgiant į šias naujas pareigas, žmogiškieji ištekliai gali dar labiau padidėti. LRTK toliau įgyvendino draudimą retransliuoti ar platinti internetu televizijos ir radijo kanalus ir programas, kurie gali būti susiję su Rusija ar Baltarusija⁹⁰. Žiniasklaidos pliuralizmo observatorijos 2025 m. ataskaitoje pažymėta, kad audiovizualinės žiniasklaidos reguliavimo institucijos nepriklausomumui ir efektyvumui kyla nuolatinė nedidelė rizika⁹¹. Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba pastebėjo, kad nuolat daugėja skundų dėl dezinformacijos⁹², o žiniasklaidos savireguliacijos organas pranešė, kad daugėja skundų dėl nuomonės formuotojų veiklos ir dirbtinio intelekto naudojimo žiniasklaidoje⁹³.

Diskutuojama dėl visuomeninio transliuotojo Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos (LRT) finansavimo modelio pakeitimų, ir susirūpinimą kelia LRT tarybos veiksmai. LRT toliau veikė savarankiškai. 2024 m. birželio mėn. LRT įstatymo pakeitimu buvo nustatyti papildomi saugikliai, užtikrinantys didesnę LRT skaidrumą ir nepriklausomumą, be kita ko, naujos taisyklės dėl jo priežiūros institucijos – LRT tarybos – skyrimo. LRT iš esmės pritarė papildomoms apsaugos priemonėms, tačiau pažymėjo, kad 8 iš 12 narių skiria politinės institucijos, todėl išlieka rizika dėl politinės įtakos Tarybai⁹⁴. Atsižvelgdama į suinteresuotųjų objektų kritiką⁹⁵, Vyriausybė atsiėmė Seimui 2024 m. birželio mėn. pateiktą

⁸⁵ Buvo siekiama įvertinti viešųjų pirkimų valdymo praktiką, nustatyti gerąją ir prastą praktiką, remiantis šiomis išvadomis parengti metines suvestines ir aktyviai propaguoti veiksmingo viešųjų pirkimų valdymo svarbą. Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai.

⁸⁶ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 33. 2024 m. buvo patvirtintas ir 2024–2026 m. tiekėjų pritraukimo veiksmų planas. Šio plano tikslas – užtikrinti, kad kiekvienais 2024–2026 m. laikotarpio ataskaitiniais metais centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje nuolat didėtų naujai registruotų tiekėjų skaičius, ir didinti jų susidomėjimą dalyvavimu viešųjų pirkimų procesuose. Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 33. Dėl naujosios e. viešųjų pirkimų sistemos SAULĖ vėlavimo buvo įdiegta laikinoji sistema. 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaita, p. 19.

⁸⁷ Įpareigojimas savivaldybėms turėti bent vieną centrinę perkančiąją instituciją galioja nuo 2023 m. sausio 1 d. Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 33.

⁸⁸ 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaita, p. 20.

⁸⁹ Kaip nustatyta 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų.

⁹⁰ LRTK gali leisti taikyti išimtines šio draudimo nukrypti leidžiančias nuostatas. Vizitas Lietuvoje, LRTK.

⁹¹ Žiniasklaidos pliuralizmo observatorija (2025), p. 20.

⁹² Vizitas Lietuvoje, Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba.

⁹³ Vizitas Lietuvoje, Visuomenės informavimo etikos asociacija.

⁹⁴ Vizitas Lietuvoje, Lietuvos radijas ir televizija.

⁹⁵ *Council of Europe Safety of Journalist Platform* (2024) ir *Mapping Media Freedom* (2024); Platformoje „Safety of Journalist Platform“ įstatymo pakeitimo projektas apibūdintas kaip rimta grėsmė žiniasklaidos laisvei, nes jis keltų grėsmę LRT finansiniam stabilumui.

įstatymo projektą, kuriuo buvo siekiama pakeisti visuomeninio transliuotojo finansavimo taisyklės, panaikinant pagrindinę minimalaus finansavimo garantiją. Liepos mėn. pateiktame pataisytame pakeitimo projekte siūloma keisti finansavimo modelį, susiejant finansavimo koregavimą su BVP augimu, o tai, LRT teigimu, lemtų finansavimo nenuspėjamumą⁹⁶. Papildomos kritikos suinteresuotieji subjektai pateikė dėl LRT tarybos užsakyto vidaus audito siekiant nustatyti, ar kurdami ir valdydami turinį LRT žurnalistai laikosi politinio neutralumo principų. Vidaus audito skyriaus vadovas ir LRT tarybos pirmininkas sukritikavo šį auditą ir atsistatydino iš pareigų. LRT generalinė direktorė taip pat išreiškė susirūpinimą, kad auditas gali pažeisti LRT žurnalistų redakcinį nepriklausomumą⁹⁷. Parlamentas pavedė Valstybės kontrolei atlikti dar vieną auditą – patikrinti LRT atskaitomybę, skaidrumą, veiksmingumą ir efektyvumą 2021–2024 m. laikotarpiu. Tikimasi, kad auditas bus baigtas iki 2025 m. lapkričio mėn.⁹⁸. Žiniasklaidos pliuralizmo observatorijos 2025 m. ataskaitoje patvirtinta, kad visuomeninės žiniasklaidos paslaugų teikėjo nepriklausomumui kyla nedidelė rizika⁹⁹.

Gerokai padidėjo Medijų rėmimo fondo biudžetas ir pagal naujas paraiškų teikimo taisykles finansavimą gali gauti daugiau žiniasklaidos paslaugų teikėjų. Medijų rėmimo fondui skiriamas biudžetas¹⁰⁰ yra 10,5 mln. EUR, t. y. 4 mln. EUR daugiau, nei buvo pirminiame biudžete. 2025 m. persvarstytose biudžeto paraiškų teikimo taisyklėse nustatyti mažesni būtinieji reikalavimai visoms finansavimo programoms ir tikimasi, kad dėl to besiformuojančioms žiniasklaidos priemonėms bus lengviau teikti paraiškas¹⁰¹. Nors peržiūrėtos taisyklės buvo iš esmės įvertintos palankiai, Lietuvos žurnalistų sąjunga pranešė, kad taisyklės vis dar yra palankesnės esamiems ir didesniems žiniasklaidos paslaugų teikėjams, todėl mažesniems ir naujiems žiniasklaidos paslaugų teikėjams sunku gauti finansavimą¹⁰². *Viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų informacinės sistemos (VIRSI)* duomenys rodo, kad valstybės perkama reklama nėra paskirstoma plačiam žiniasklaidos paslaugų teikėjų ratui¹⁰³. Nors dėl techninių VIRSI pakeitimų pagerėjo prieiga prie sistemos ir informacijos eksportavimas iš jos, pagal dabartinę teisinę tvarką vis dar neatsižvelgiama į nuosavybę per įgaliotinius¹⁰⁴. Žiniasklaidos pliuralizmo observatorijos 2025 m. ataskaitos duomenimis, žiniasklaidos priemonių nuosavybės skaidrumui kyla nedidelė rizika. Nors naujienu žiniasklaidai būdinga labai didelė koncentracija, Lietuvos teisėje nenumatytos konkrečios rinkos koncentracijos žiniasklaidos sektoriuje taisyklės¹⁰⁵. Kultūros ministerijos sudaryta darbo grupė, kuriai pavesta pritaikyti nacionalinę teisinę sistemą prie Europos žiniasklaidos laisvės akto taisyklių, nagrinėja būtinus pakeitimus, įskaitant priemones koncentracijai žiniasklaidos rinkoje mažinti¹⁰⁶.

Pagerėjo galimybės susipažinti su dokumentais ir žurnalistai turės teisę naudotis nauju politinių partijų narių registru. Visų lygių valdžios institucijos toliau įgyvendina gaires dėl asmens duomenų apsaugos reikalavimų ir saviraiškos bei informacijos laisvės derinimo.

⁹⁶ Vizitas Lietuvoje, Lietuvos radijas ir televizija.

⁹⁷ Vizitas Lietuvoje, Lietuvos radijas ir televizija. Taip pat žr. LRT (2025).

⁹⁸ LRT (2025).

⁹⁹ Žiniasklaidos pliuralizmo observatorija (2025), p. 20.

¹⁰⁰ 2023 m. rugšėjo mėn. nustatytas Vyriausybės siekiant skatinti žiniasklaidos pliuralizmą.

¹⁰¹ Vizitas Lietuvoje, Kultūros ministerija.

¹⁰² Vizitas Lietuvoje, Lietuvos žurnalistų sąjunga.

¹⁰³ Žiniasklaidos pliuralizmo observatorija (2025), p. 23.

¹⁰⁴ Vizitas Lietuvoje, Kultūros ministerija.

¹⁰⁵ Žiniasklaidos pliuralizmo observatorija (2025), p. 16.

¹⁰⁶ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 43.

Gairių laikymasis pagerėjo ir valdžios institucijos paprastai suteikia prašomą informaciją¹⁰⁷, išskyrus žemesnio lygio valdžios institucijas, kurios, atrodo, labiau vengia leisti susipažinti su informacija¹⁰⁸. Siekiant dar labiau pagerinti gairių laikymąsi, buvo vykdomos informavimo priemonės, kuriomis buvo siekiama informuoti valdžios institucijas ir žiniasklaidą apie jų teises ir pareigas¹⁰⁹. 2024 m. lapkričio mėn. iš dalies pakeistas Politinių partijų įstatymas, nustatant žurnalistų teisę iš registro nemokamai gauti duomenis apie politinių partijų narius. Registras pradės veikti 2026 m. balandžio mėn.¹¹⁰

Toliau įgyvendinamas Vyriausybės veiksmų planas dėl žurnalistų apsaugos, saugumo ir įgalinimo užtikrinimo, o bendra žurnalistų saugumo padėtis išlieka palanki. Žurnalistų saugumo padėtis apskritai išlieka gera¹¹¹. Nuo 2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos paskelbimo Europos Tarybos platformoje žurnalistikos apsaugai ir žurnalistų saugumui skatinti naujų perspėjimų dėl Lietuvos nebuvo paskelbta¹¹². Tačiau buvo pranešta apie žodinius išpuolius prieš žurnalistus siekiant diskredituoti jų darbą¹¹³. Šiuo atžvilgiu platforma „Mapping Media Freedom“ paskelbė perspėjimą dėl valdančiosios partijos nario, diskredituojančio LRT dėl tariamo USAID finansavimo¹¹⁴. Buvo tęsiamas Vyriausybės veiksmų plano dėl žurnalistų apsaugos, saugumo ir įgalinimo užtikrinimo įgyvendinimas. 2024 m. įvairios valdžios institucijos rengė mokymus teismų ir teisėsaugos institucijoms įvairiomis su saugumu susijusiomis temomis¹¹⁵. Tačiau kai kurių kitų veiksmų įgyvendinimas vėluoja arba nebėra planuojamas¹¹⁶. Strateginis bylinėjimasis prieš visuomenės dalyvavimą (SLAPP) šalyje vis dar nėra dažnas¹¹⁷. Manoma, kad civilinės teisenos sistemos procesinės apsaugos priemonės yra pakankamos, kad būtų užkirstas kelias siekiantiems naudoti SLAPP prieš žurnalistus¹¹⁸. Teisingumo ministerija rengia Civilinio proceso kodekso pakeitimus, kad įgyvendintų kovos su SLAPP direktyvą¹¹⁹.

IV. KITI INSTITUCINIAI KLAUSIMAI, SUSIJĘ SU STABDŽIŲ IR ATSVARŲ SISTEMA

Teisingumo ministerija toliau įgyvendina teisės aktų kokybės gerinimo priemones. Reaguodama į 2024 m. Teisėkūros metodines rekomendacijas ir Rekomendacijas dėl kodifikavimo, Teisingumo ministerija rengia mokymus ministerijų darbuotojams, atsakingiems už teisės aktų rengimą, siekdama užtikrinti aukštesnę teisės aktų kokybę ir nuoseklesnę teisėkūros praktiką¹²⁰. Ministerija taip pat parengė Rekomendacijas dėl Vyriausybės nutarimų projektų, kuriomis siekiama suvienodinti Vyriausybės nutarimų projektus atsižvelgiant į Seimo teisės aktų projektus. Vykstant teisėkūros procesui Ministerija

¹⁰⁷ Vizitas Lietuvoje, Kultūros ministerija.

¹⁰⁸ Vizitas Lietuvoje, Lietuvos žurnalistų sąjunga ir Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba.

¹⁰⁹ Vizitas Lietuvoje, Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba.

¹¹⁰ Iš pradžių buvo numatyta, kad registras pradės veikti 2025 m. liepos mėn.; vizitas Lietuvoje, Kultūros ministerija.

¹¹¹ 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaita, p. 22–23.

¹¹² Europos Tarybos platforma žurnalistikos apsaugai ir žurnalistų saugumui skatinti (2025).

¹¹³ Delfi (2025).

¹¹⁴ Mapping Media Freedom (2025).

¹¹⁵ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 44.

¹¹⁶ Vizitas Lietuvoje, Kultūros ministerija.

¹¹⁷ Vizitas Lietuvoje, Interneto žiniasklaidos asociacija, Lietuvos radijas ir televizija ir Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba.

¹¹⁸ Vizitas Lietuvoje, Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba.

¹¹⁹ Direktyva dėl strateginio bylinėjimosi prieš visuomenės dalyvavimą; Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 44.

¹²⁰ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 45–46.

taip pat atlieka sistemingą projektų atitikties taikomiems teisės aktų principams vertinimą ir gali siūlyti pakeitimus¹²¹. Šiuo metu vertinama įmonėms tenkanti reguliavimo našta ir yra nustatytas tikslas sumažinti su reikalavimų laikymusi susijusias išlaidas¹²².

Daugiau nei pusė apklaustų įmonių Lietuvoje teigia pasitikinčios investicijų apsaugos veiksmingumu. 59 proc. įmonių pakankamai arba labai pasitiki, kad įstatymai ir teismai saugo jų investicijas¹²³. Suinteresuotųjų subjektų nuomone, neigiamai investuotojų apsaugą veikia trumpi viešų konsultacijų terminai ir tai, kad jos vyksta tik baigiamajame reformų etape¹²⁴. Kalbant apie ekonominės veiklos vykdytojams svarbias institucijas, 41 proc. įmonių mano, kad nacionalinė konkurencijos institucija (Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba) yra pakankamai arba visiškai nepriklausoma¹²⁵. Vyriausiojo administracinio teismo lygmeniu yra įdiegta nemažai teisminių mechanizmų, kuriais užtikrinamas administracinių teismų sprendimų vykdymas, įskaitant drausmines priemones atsakingiems pareigūnams, galimybę pakeisti panaikintą administracinį aktą, priteisti tiesioginę ir netiesioginę žalą ir žalos atlyginimą¹²⁶.

2025 m. sausio 1 d. Lietuvoje buvo neįgyvendinta 20 svarbiausių Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimų, t. y. dviem sprendimais mažiau nei ankstesniais metais¹²⁷. Tuo metu Lietuvoje per pastaruosius 10 metų įgyvendintų svarbiausių teismo sprendimų rodiklis siekė 68 proc. (2024 m. – 66 proc., 32 proc. liko neįgyvendinti), o vidutinė laukimo, kol sprendimai bus įgyvendinti, trukmė buvo beveik ketveri metai ir septyni mėnesiai (2024 m. – treji metai ir aštuoni mėnesiai)¹²⁸. Seniausias beveik 17 metų neįgyvendintas svarbiausias sprendimas susijęs su teisės aktų, kuriais reglamentuojamos su lyties pakeitimu susijusios sąlygos ir procedūros, nebuvimu¹²⁹. Kalbant apie mokėjimo terminų laikymąsi, 2024 m. gruodžio 31 d. nebuvo nė vieno atvejo, kai mokėjimai dar turėjo būti patvirtinti (kaip ir 2023 m.)¹³⁰. 2025 m. birželio 16 d. neįgyvendintų svarbiausių sprendimų skaičius sumažėjo iki 18¹³¹. Po Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimo *Macatė prieš Lietuvą* ir vėlesnio Vyriausybės kreipimosi į Konstitucinį Teismą, šis teismas pripažino ginčijamą Nepilnamečių apsaugos įstatymo nuostatą prieštaraujančia Konstitucijai¹³².

Atsižvelgiant į Seimo kontrolierių įgaliojimų išplėtimą, šiai įstaigai skirta papildomų žmogiškųjų ir finansinių išteklių. 2024 m. lapkričio mėn. Seimo kontrolierių įgaliojimai

¹²¹ Lietuvos Vyriausybė (2025b), raštu pateikti atsakymai, p. 9.

¹²² Lietuvos Vyriausybė (2025b), raštu pateikti atsakymai, p. 10.

¹²³ 2025 m. ES teisingumo rezultatų suvestinė, 54 diagrama. 27 proc. ir 21 proc. apklaustų investuotojų atitinkamai mano, kad nepakankamą pasitikėjimą investicijų apsauga lemia dažni teisės aktų pakeitimai arba susirūpinimas dėl teisėkūros proceso kokybės ir teisingumo sistemos kokybės, veiksmingumo ar nepriklausomumo.

¹²⁴ Vizitas Lietuvoje, Lietuvos pramonininkų konfederacija.

¹²⁵ 2025 m. ES teisingumo rezultatų suvestinė, 60 diagrama.

¹²⁶ 2025 m. ES teisingumo rezultatų suvestinė, 49 diagrama. Pateikti duomenys atspindi tik aukščiausių administracinių jurisdikcijų lygmeniu taikomus mechanizmus; tie patys ar kiti mechanizmai gali būti taikomi žemesnės instancijos administraciniuose teismuose.

¹²⁷ Priežiūros proceso paaiškinimą žr. Europos Tarybos [interneto svetainėje](#).

¹²⁸ Visus rodiklius apskaičiuoja Europos įgyvendinimo tinklas (EIN) ir jie grindžiami bylų, kurios laikomos neįgyvendintomis iki nustatyto atitinkamų metų galutinio termino (2025 m. sausio 1 d.), skaičiumi. EIN (2025), raštu pateikti atsakymai, p. 6.

¹²⁹ EŽTT sprendimas 27527/03, L. prieš Lietuvą, neįgyvendintas nuo 2008 m.

¹³⁰ Europos Taryba (2025), p. 157.

¹³¹ Europos Tarybos internetinės duomenų bazės (HUDOC) duomenys.

¹³² Lietuvos Konstitucinis Teismas, Nr. KT101-N15/2024. 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaita, p. 25. EŽTT, *Macatė prieš Lietuvą*, byla Nr. 61435/19.

buvo išplėsti, papildant juos nacionalinio pranešėjo kovos su prekyba žmonėmis klausimais funkcija, ir tam buvo skirtas papildomas biudžetas¹³³. Nors vis dar nerimaujama, ar pakaks išteklių platiems institucijos įgaliojimams vykdyti, pripažįstama, kad padėtis gerėja¹³⁴. 2024 m. gegužės mėn. Seimo kontrolierių įstaiga vėl buvo akredituota A lygiu¹³⁵. Nors akreditavimo komitetas rekomendavo užtikrinti, kad būtų įformintas aiškus, skaidrus ir dalyvavimu grindžiamas kontrolierių atrankos ir skyrimo procesas bei numatyta nepriklausoma ir objektyvi atleidimo iš pareigų procedūra, Vyriausybė pokyčių neplanuoja¹³⁶. Pranešama, kad 98 proc. 2024 m. Seimo kontrolierių pateiktų rekomendacijų buvo įgyvendintos arba į jas atsižvelgta, ir ši įstaiga gali vykdyti savo įgaliojimus be grasinimų, bauginimo ar priekabiavimo¹³⁷. Tačiau vis dar kyla problemų, susijusių su kontrolierių galimybe susisiekti su politikos formuotojais ir dalyvauti teisėkūros procese, nes Seimo komitetai neteikia sistemingai informacijos apie įstatymų projektus¹³⁸.

Suinteresuotieji subjektai toliau reiškia susirūpinimą dėl to, ar pilietinė visuomenė veiksmingai dalyvauja sprendimų priėmimo procesuose, ypač vietos lygmeniu. Nors pilietinė erdvė vis dar laikoma atvira¹³⁹, pilietinės visuomenės organizacijos (PVO) ir toliau praneša apie kai kurias problemas, susijusias su jų dalyvavimu priimančiais sprendimus, visų pirma apie trumpus ir neaiškius konsultacijų terminus ir aiškių grįžtamojo ryšio mechanizmų trūkumą, ypač vietos lygmeniu¹⁴⁰. Suinteresuotieji subjektai ragino nustatyti minimalius konsultavimosi laikotarpius¹⁴¹. Nevyriausybinių organizacijų (NVO) teisė gauti informaciją iš Registrų centro ir toliau priklauso nuo tiesioginio intereso įrodymo ir mokesčio sumokėjimo, o tai dar labiau apriboja jų galimybes dalyvauti sprendimų priėmimo procese¹⁴². Nacionalinis NVO fondas ir toliau yra svarbus NVO finansavimo šaltinis, atsiliepimai apie jo veiklą yra teigiami. Tačiau vis dar yra sunkumų dėl riboto lėšų prieinamumo ir biurokratinių kliūčių norint jų gauti¹⁴³. Nevyriausybinių organizacijų palankiai įvertino išsigaliojusius Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo pakeitimus, kuriais vadovaujantis mokesčių mokėtojai gali skirti tam tikrą pajamų mokesčio procentinę dalį ne pelno organizacijoms. Tačiau šios NVO taip pat išreiškė susirūpinimą dėl pareigos turėti NVO žymą, kad galėtų gauti šiuos

¹³³ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 49; ENNHRI (2025), p. 4.

¹³⁴ ENNHRI (2025), p. 4 ir 5. 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaita, p. 26. Vizitas Lietuvoje, Seimo kontrolierių įstaiga. 2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje teigiama, kad Lietuva padarė didelę pažangą, susijusią su 2023 m. rekomendacija dėl kontrolierių turimų išteklių (2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaita, p. 2).

¹³⁵ Pasaulinis nacionalinių žmogaus teisių institucijų aljansas (GANHRI) (2024).

¹³⁶ GANHRI (2024); ENNHRI (2025), p. 1.

¹³⁷ Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 49; ENNHRI (2025), p. 5.

¹³⁸ ENNHRI (2025), p. 4.

¹³⁹ Organizacijos CIVICUS reitingas; reitingai nustatomi pagal penkių kategorijų skalę: atvira, siaura, kliūtinga, suvaržyta ir uždara.

¹⁴⁰ Seimo kontrolierių įstaigos atlikto tyrimo duomenimis, priimdamos svarbius sprendimus savivaldybės ne visada konsultuojasi su visuomeninėmis ir nevyriausybėmis organizacijomis (Lietuvos Vyriausybė (2025a), raštu pateikti atsakymai, p. 46). Vizitas Lietuvoje, Žmogaus teisių stebėjimo institutas, NVO koalicija.

¹⁴¹ Europos pilietinių laisvių sąjunga (2025), p. 638–639. Vizitas Lietuvoje, Lietuvos pramonininkų konfederacija.

¹⁴² 2024 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaita, p. 27. Vizitas Lietuvoje, Žmogaus teisių stebėjimo institutas, NVO koalicija.

¹⁴³ Pavyzdžiui, NVO kritikuoja, kad nėra aiškaus viešųjų pirkimų reguliavimo, nes kai kurios NVO finansavimą teikiančios agentūros automatiškai taiko viešųjų pirkimų taisykles (vizitas Lietuvoje, NVO koalicija).

asignavimus¹⁴⁴, nes jos baiminasi, kad tai gali sudaryti sąlygas pelno siekiančioms organizacijoms piktnaudžiauti. Susirūpinimą taip pat sukėlė neigiama prieš tam tikras NVO nukreipta retorika ir raginimai atskleisti duomenis apie finansavimą iš užsienio, kuriuos vėliau lydėjo įrašai socialinėje žiniasklaidoje, atskleidžiantys kai kurių paramos gavėjų tapatybę.

---

¹⁴⁴ Vizitas Lietuvoje, Žmogaus teisių stebėjimo institutas, NVO koalicija. Europos pilietinių laisvių sąjunga (2025), p. 642. Taip pat žr. 2023 m. Lietuvos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą, p. 23 (Gyventojų pajamų mokesčio įstatymas).

I priedas. Šaltinių sąrašas abėcėlės tvarka*

* *Atsakymų, gautų per konsultacijas rengiant 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą, sąrašas pateikiamas https://commission.europa.eu/publications/2025-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation_lt.*

Žiniasklaidos pliuralizmo ir žiniasklaidos laisvės centras (2025), *Žiniasklaidos pliuralizmo observatorija (2025), Šalies ataskaita: Lietuva.*

Civicus (2025), „*Pilietinės erdvės stebėseną. Lietuva*“, <https://monitor.civicus.org/country/lithuania/>.

Europos pilietinių laisvių sąjunga (2025), iš *Europos pilietinių laisvių sąjungos gauti atsakymai rengiant 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą.*

VTEK (2025), *2025 m. metinė ataskaita.*

2024 m. gruodžio 18 d. Lietuvos Konstitucinio Teismo sprendimas Nr. KT101-N15/2024.

Europos advokatūrų ir teisininkų draugijų taryba (CCBE) (2025), iš *Europos advokatūrų ir teisininkų draugijų tarybos (CCBE) gauti atsakymai rengiant 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą.*

Europos advokatūrų ir teisininkų draugijų taryba (CCBE) (2023), *Rekomendacijos dėl teisinės pagalbos.*

Europos Tarybos Ministrų Komitetas (2000), *Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacija Nr. R(2000)21 dėl laisvės verstis advokato profesija.*

Europos Tarybos Ministrų Komitetas (2010), *Ministrų Komiteto rekomendacija valstybėms narėms CM/Rec(2010) 12 dėl teisėjų nepriklausomumo, veiksmingumo ir atsakomybės.*

Europos Tarybos Ministrų Komitetas (2021), *Gairės dėl teisinės pagalbos sistemų civilinės ir administracinės teisės srityse veiksmingumo ir efektyvumo, CM(2021)36.*

Europos Tarybos Ministrų Kabinetas (2025), *Supervision of the execution of judgments and decisions of the European Court of Human Rights – 18th Annual Report of the Committee of Ministers*, <https://rm.coe.int/gbr-2001-18e-rapport-annuel-2024/1680b4d77d>.

Europos Tarybos platforma žurnalistikos apsaugai ir žurnalistų saugumui skatinti. Lietuva (2025), <https://fom.coe.int/en/pays/detail/11709544>.

Konsultacinė Europos teisėjų taryba (CCJE) (2002), *Europos Tarybos Ministrų Komitetui skirta Konsultacinės Europos teisėjų tarybos (CCJE) nuomonė Nr. 3 dėl principų ir taisyklių, reglamentuojančių teisėjų profesinį elgesį, ypač etiką, netinkamą elgesį ir nešališkumą.*

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, 2025 m. vasario 25 d. Sprendimas *XL ir kt. / Sqd Rejonowy w Białymstoku ir Lietuvos Respublika*, sujungtos bylos C-146/23 ir C-374/23, ECLI:EU:C:2025:109.

2021 m. balandžio 20 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimas *Repubblika / Il-Prim Ministru*, C-896/19, ECLI:EU:C:2021:311.

Europos teisėjų asociacija (EAJ) (2025), iš *EAJ gauti atsakymai rengiant 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą.*

Europos žiniasklaidos ir spaudos laisvės centras (2025), „*Mapping Media Freedom, Lithuania country profile*“, <https://www.mappingmediafreedom.org/>.

Europos Komisija (2025), *2025 m. ES teisingumo rezultatų suvestinė*.

Europos Komisija (2025), *Greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 557 „Verslo požiūris į korupciją ES“*.

Europos Komisija (2025), *Specialioji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 561 dėl korupcijos*.

Europos Komisija (2024), *2024 m. ES teisingumo rezultatų suvestinė*.

Europos Komisija (2024), *2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Šalies skyrius: teisinės valstybės principo taikymo padėtis Lietuvoje*.

Europos Komisija (2023), *2023 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Šalies skyrius: teisinės valstybės principo taikymo padėtis Lietuvoje*.

2022 m. birželio 16 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas *Zurek prieš Lenkiją*, byla Nr. 39650/18.

2023 m. sausio 23 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas *Macatė prieš Lietuvą*, byla Nr. 61435/19.

Europos įgyvendinimo tinklas (EIN) (2025), *raštu gauti atsakymai rengiant 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą*.

Europos teismų tarybų tinklas (2025), *iš Europos teismų tarybų tinklo gauti atsakymai rengiant 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą*.

Europos žmogaus teisių institucijų tinklas (ENNHRI) (2025), *iš Europos žmogaus teisių institucijų tinklo gauti atsakymai rengiant 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą*.

Europos prokuratūra (2025), *2024 m. metinė ataskaita*.

Pasaulinis nacionalinių žmogaus teisių institucijų aljansas (GANHRI), Akreditavimo pakomitetis (SCA) (2024), *2024 m. kovo 26–28 d., Ženeva, 2024 m. balandžio 29 d.–gegužės 3 d., internetu vykusios Akreditavimo pakomitečio sesijos ataskaita ir rekomendacijos*.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė (2025a), *iš Lietuvos gauti atsakymai rengiant 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą*.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė (2025b), *iš Lietuvos gauti papildomi atsakymai raštu rengiant 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą*.

EBPO (2023), *EBPO kovos su kyšininkavimu konvencijos įgyvendinimas, 3 etapo ataskaita: Lietuva* https://www.oecd.org/en/publications/implementing-the-oecd-anti-bribery-convention-phase-3-report-lithuania_640d636a-en.html.

2024 m. spalio 24 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis, „*MG Baltic*“ byla, Nr. 2K-7-119-719/2024.

Specialiųjų tyrimų tarnyba (2025), *2024 m. veiklos ataskaita*.

Specialiųjų tyrimų tarnyba (2024), *2023–2024 m. Lietuvos korupcijos žemėlapis*.

Specialiųjų tyrimų tarnyba (2024), *Įsakymas dėl 2022–2033 m. nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais įgyvendinimo pažangos stebėsenos ir vertinimo metodikos patvirtinimo.*

„Transparency International“ (2025), *2024 m. korupcijos suvokimo indeksas.*

II priedas. Vizitas į Lietuvą

2025 m. vasario mėn. Komisijos tarnybos surengė virtualius susitikimus su:

- Lietuvos advokatūra
- Vyriausiąja tarnybinės etikos komisija (VTEK)
- Lietuvos pramonininkų konfederacija
- Konstituciniu Teismu
- Žmogaus teisių stebėjimo institutu
- Teisėjų taryba
- Lietuvos žurnalistų sąjunga
- Lietuvos nacionaliniu radiju ir televizija
- Žiniasklaidos reguliavimo institucija – Lietuvos radijo ir televizijos komisija
- Kultūros ministerija
- Užsienio reikalų ministerija
- Teisingumo ministerija
- Nacionaline teismų administracija
- Nacionaline NVO koalicija
- Respublikos Prezidentūra
- Generaline prokuratūra
- Seimo kontrolierių įstaiga
- Interneto žiniasklaidos asociacija
- Visuomenės informavimo etikos asociacija
- Viešųjų pirkimų tarnyba
- Specialiųjų tyrimų tarnyba
- Aukščiausioju Teismu
- „Transparency International“ Lietuvos skyriumi

*Komisija taip pat surengė kelis horizontalius susitikimus su šiomis organizacijomis:

- „Amnesty International“
- „Araminta“
- Europos pilietinių laisvių sąjunga
- Europos pilietinės visuomenės tinklu
- Europos piliečių forumu
- Europos demokratijos partneryste
- Europos jaunimo forumu
- Tarptautine teisininkų komisija
- Tarptautine žmogaus teisių federacija (FIDH)
- Jaunųjų Europos federalistų organizacija „JEF Europe“
- „Philea“ – Europos filantropijos asociacija
- Organizacija „Transparency International“